

Hudební estetika – požadavky k atestaci

Obsah předmětu a rámcové okruhy otázek ke zkoušce:

- Hudební estetika a obecná estetika (filozofie)
- Hudební estetika v systému hudební vědy
- Hudební estetika a hudební kritika
- Dějiny hudebního nazírání: antika, středověk a renesance (do r. 1600)
- Dějiny hudebního nazírání: 17. – 18. století
- Hudební estetika a hudební nazírání v 19. století
- Hudební estetika a hudební nazírání ve 20. století

Získání atestace z tohoto předmětu předpokládá:

- základní orientaci v dějinách hudebního nazírání a estetického myšlení o hudbě od antiky po 20. století
- četbu a studium vybraných hudebně estetických textů

V rámci přednášek z hudební estetiky jsou přitom probírány vždy pouze některé z uvedených problémových okruhů a historických období, k nimž se potom také soustřeďují zkušební otázky. Atestace (= zkouška) je ústní. Uchazeč/ka předloží soupis prostudované literatury, zahrnující vždy nejméně 10 titulů podle vlastního výběru.

Poznámka: uvedené požadavky k atestaci a okruhy otázek platí rovněž pro státní závěrečnou zkoušku z tohoto předmětu v navazujícím magisterském studiu.

Základní práce – výběr:

Adorno, Theodor W.: *Estetická teorie*, přel. Dušan Prokop, Praha 1997

Bartel, Dietrich: *Handbuch der musikalischen Figurenlehre*,³ Laaber 1997

Benjamin, Walter: *Dílo a jeho zdroj*, přel. Věra Saudková, doslov Jaroslav Střítecký, Praha 1979

Berkovskij, Naum: *Německá romantika*, přel. Růžena Grebeníčková, doslov Vladimír Svatoň, Praha 1976

Bessler, Heinrich: *Aufsätze zur Musikästhetik und Musikgeschichte*, Leipzig 1978

(= výbor, obsahuje mj. stati *Grundfragen der Musikästhetik*, 1926, *Das musikalische Hören der Neuzeit*, 1959 ad.)

Bimberg, S. a kol.: *Handbuch der Musikästhetik*, Leipzig 1979,² 1986

Brejka, Rudolf: *Vybrané kapitoly z dejín hudobnej estetiky I–II–III*, Bratislava 1996, 1998, 1999

Dahlhaus, Carl: *Analyse und Werturteil. Musikpädagogik, Forschung und Lehre Bd. 8*, Mainz 1970

Dahlhaus, Carl: *Die Idee der absoluten Musik*, Kassel-Basel etc. 1978

polský překlad:

Idea muzyki absolutnej i inne studia, přel. Antoni Buchner a Małgorzata Lukasiewicz, Kraków 1988

Dahlhaus, Carl: *Klassische und romantische Musikästhetik*, Laaber 1988

(= výbor ze starších prací, obsahuje mj.: *Die Kategorie des Charakteristischen in der Ästhetik des 19.*

Jahrhunderts, pův. in: *Die "couleur locale" in der Oper des 19. Jahrhunderts. Studien zur*

Musikgeschichte des 19. Jhs. Bd. 42, Regensburg 1976, s. 9–21; *Thesen über Programmmusik*, pův. in:

Musikalische Hermeneutik. Studien zur Musikgeschichte des 19. Jahrhunderts Bd. 43, Regensburg

1975, s. 187–204; *Klassizität, Romantik, Modernität. Zur Philosophie der Musikgeschichte im 19.*

Jahrhundert, in: *Die Ausbreitung des Historismus über die Musik. Studien zur Musikgeschichte des*

19. Jahrhunderts Bd. 14, Regensburg 1969; *Formästhetik und Nachahmungsprinzip*, pův. in:

International Review of Aesthetics and Sociology of Music 4 (1973), s. 165–173; *Gefühlsästhetik und*

- musikalische Formenlehre*, pův. in: *Deutsche Vierteljahrsschrift für Literaturwissenschaft und Geistesgeschichte* 41 (1967), s. 505–516; *Eduard Hanslick und der musikalische Formbegriff*, pův. in: *Die Musikforschung* 20 (1967), s. 145–153; *Der Dilettant und der Banause in der Musikgeschichte*, pův. in: *Archiv für die Musikwissenschaft* 25 (1968), s. 157–172; *Trivialmusik und ästhetisches Urteil*, pův. in: *Studien zur Trivialmusik der 19. Jahrhunderts. Studien zur Musikgeschichte des 19. Jahrhunderts Bd. 19*, Regensburg 1967 ad.)
- Dahlhaus, Carl: *Musikästhetik*, Köln 1967
anglicky: *Aesthetics of Music*, přel. W. Austin, Cambridge University Press 1982
- Dahlhaus, Carl: *Zwischen Romantik und Moderne. Vier Studien zur Musikgeschichte des späteren 19. Jahrhunderts*, München 1974
anglicky: *Between Romanticism and Modernism. Four Studies in the music of the later 19th century*, přel. M. Whittall, University of California Press 1980
- Dahlhaus, C. (ed.): *Beiträge zur musikalischen Hermeneutik. Studien zur Musikgeschichte des 19. Jhs. Bd. 43*, Regensburg 1975
- Dahlhaus, Carl (ed.): *Einführung in die systematische Musikwissenschaft*, Köln 1971
- Dahlhaus, Carl – Eggebrecht, Hans Heinrich: *Was ist Musik?* Wilhelmshaven 1975 (= *Taschenbücher zur Musikwissenschaft Bd. 100*)
- Dahlhaus, Carl – de la Motte, Helga (ed.): *Systematische Musikwissenschaft. Neues Handbuch der Musikwissenschaft Bd. 10*, Laaber 1982
- Dahlhaus, Carl – Zimmermann, Michael (ed.): *Musik zur Sprache gebracht. Musikästhetische Texte aus drei Jahrhunderten*, Kassel–München 1984
- Doubrovová, Jarmila: *Dialog a imaginace. Interpersonální diagnóza umění(m)*, Praha 1998
- Eggebrecht, Hans Heinrich: *Musikalisches Denken. Aufsätze zur Theorie und Ästhetik der Musik*, Wilhelmshaven 1977
- Gilbert[ová], G. E. – Kuhn, H.: *Dějiny estetiky*, Praha 1965
- Jůzl, Miloš: *Stati z obecné a hudební estetiky* (= skriptum), Praha 1988
- Jůzl, Miloš – Prokop, Dušan: *Úvod do estetiky*, Praha 1989
- Lissa, Zofia: *Nové studie z hudební estetiky*, Praha 1982
- Losev, A. F. – Šestakov, V. P.: *Dějiny estetických kategorií*, Praha 1984
- Lotter, Konrad: *Estetický slovník*, česky Praha 1995
- de la Motte-Haber, Helga (ed.): *Musikästhetik*, Laaber 2004
- Mukařovský, Jan: *Studie z estetiky*, Praha 1966
- Mukařovský, Jan: *Cestami poetiky a estetiky*, Praha 1981
- Nejedlý, Zdeněk: *Katechismus estetiky*, Praha 1902
- Polák, Pavol: *Hudobno estetické náhľady 18. storočia. Od baroka ku klasicizmu*, Bratislava 1974
- Poledňák, Ivan: *Hudba jako problém estetiky*, Praha 2006
- Salmen, Walter (ed.): *Beiträge zur Geschichte der Musikanschauung im 19. Jahrhundert. Studien zur Musikgeschichte des 19. Jhs. Bd. 1*, Regensburg 1965
- Serauky, Walter: *Die musikalische Nachahmungsästhetik im Zeitraum von 1700 bis 1850*, Münster 1929
- Schäfer, Rudolf: *Geschichte der Musikästhetik in Umrissen*, Berlin 1934, ² Tutzing 1964
- Sychra, Antonín: *Hudba očima vědy*, Praha 1965
- Sychra, Antonín: *Impresionismus a exprese v hudbě. Noetika hudebního obrazu*, vyd. M. Jůzl, Praha 1990
- Sychra, A. – Sedláček F.: *Hudba a slovo z experimentálního hlediska*, Praha 1962
- Utitz, Emil: *Dějiny estetiky*, Praha 1968
- Vičar, Jan – Dykast, Roman: *Hudební estetika*, Praha 1998
- Vít, Petr: *Estetické myšlení o hudbě. České země 1760-1860*, Praha 1987
- Zich, Jaroslav: *Kapitoly z hudební estetiky*, Praha 1975
- Zoltai, Dénes: *Ethos und Affekt. Geschichte der philosophischen Musikästhetik von den Anfängen bis zu Hegel*, Berlin 1970
- Zuska, Vlastimil: *Estetika, úvod do tradiční disciplíny*, Praha 2001

Další doporučená literatura a inspirace k četbě:

- Adorno, Theodor W.: *Philosophie der Neuen Musik*, ⁷Frankfurt a. M. 1995
- Ambros, August Wilhelm: *Die Grenzen der Musik und der Poesie. Eine Studie zur Ästhetik der Tonkunst*, Leipzig 1856, ²1872
- Ansermet, Ernst: *Les fondements de la musique dans la conscience humaine*, Neuchâtel 1961
německy: *Die Grundlagen der Musik im menschlichen Bewußtsein*, ⁵München 1991
- Arnim, Achim von – Brentano, Clemens: *Chlapcův kouzelný roh*, přel. Jindřich Pokorný, Praha 1980
- Asafjev, Boris V.: *Hudební forma jako proces*, přel. Bedřich Jičínský, Praha 1965
- Bartók, Béla: *Postrehy a názory*, přel. E. Hykischová, Bratislava 1965
- Berlioz, Hector: *Paměti. Cesty po Itálii, Německu, Rusku a Anglii 1803–1865*, přel. J. Pippichová, Praha 1954, ²1956
- Berlioz, Hector: *Večery v orchestru*, přel. Luděk Kult, Praha 1970
- Debussy, Claude: *Barvy a rytmy*, přel. Marie Laichterová, Praha 1962
- Descartes, René: *Vášně duše*, přeložil Ondřej Švec, Praha 2002
- Diderot, Denis: *O umění*, přel. J. Binder, úvod Růžena Grebeníčková, Praha 1983
- Dykast, Roman: *Hudba ve věku melancholie*, Praha 2004
- Eco, Umberto: *Umění a krása ve středověké estetice*, česky Praha 1998
- Eco, Umberto (ed.): *Dějiny krásy*, česky Praha 2005
- Eggebrecht, Hans Heinrich: *Hudba a krásno*, přeložila Jarmila Gabrielová, Praha 2001
- Fink, Eugen: *Hra jako symbol světa*, česky Praha 1993
- Gadamer, Hans-Georg: *Aktualita krásného. Umění jako hra, symbol a slavnost*, přel. David Filip, Praha 2003
- Goethe, Johann Wolfgang – Schiller, Friedrich: *Korespondence*, přel. Vojtěch Zamarovský, Praha 1975
- Hanslick, Eduard: *Dokonalý antiwagnerián. Paměti, fejetony, kritiky*, vybrala, přeložila a předmluvu napsala Jitka Ludvová, Praha 1992
- Hanslick, Eduard: *O hudebním krásnu. Příspěvek k revizi hudební estetiky*, přel. a předmluvu napsal Jaroslav Střítecký, Praha 1973
- Hegel, Georg Friedrich Wilhelm: *Estetika I–II*, přeložil a úvodní studii napsal Jan Patočka, Praha 1966
- Heidegger, Martin: *Der Ursprung des Kunstwerks*, Stuttgart 1990 (mit einer Einführung von H.-G. Gadamer)
- Hoffmann, Ernst Theodor Amadeus: *Životní názory Kocoura Moura spolu se zlomky životopisu kapelníka Johanna Kreislera, tak jak se náhodou zachovaly v makulatuře*, přel. Hanuš Karlach, Praha 1979
- Honegger, Arthur: *Jsem skladatel*, přel. Vladimír Sommer a Dana Steinová, Praha 1967
- Honegger, Arthur: *Zařikání zkamenělin*, přel. Jaromír Fiala, Praha 1960
- Hostinský, Otakar: *Hudební krásno a souborné umělecké dílo z hlediska formální estetiky*, přel. Emil Hradecký, in: Otakar Hostinský: *O hudbě*, Praha 1961
- Hostinský, Otakar: *O umění*, výbor statí, Praha 1956
- Hrabal, František: *V kontextu tvorby*, vydal a komentoval Ivan Vojtěch, Praha 2006
- Huizinga, Johann: *Homo ludens. O původu kultury ve hře*, česky Praha 1971
- Ingarden, Roman: *O poznávání literárního díla*, Praha 1968
- Ingarden, Roman: *Studia z estetyki I-II*, Warszawa 1958 (zde mj.: *Utwór muzyczny i sprawa jego tożsamosci*, = díl II., s. 161-295)
- Iser, Wolfgang: *Jak se dělá teorie*, česky 2009
- Kant, Immanuel: *Kritika soudnosti*, česky Praha 1975
- Kulka, Tomáš: *Umění a kýč*, Praha 2000
- Lessing, Gotthold Ephraim: *Hamburská dramaturgie. Laokóon. Stati*, přel. J. Pospíšil a A. Šimečková, úvod Jiří Stromšík, Praha 1980
- Lissa, Zofia: *Nové studie z hudební estetiky*, přel. J. Brůček, Praha 1982
- Liszt, Franz: *O svých současníkách*, přel. Zdena Lacinová, předmluva Ivan Vojtěch, Praha 1956 (zde zvl.: *Berlioz a jeho symfonie Harold v Itálii*)
- Mahler, Gustav: *Dopisy*, přel. František Bartoš, Praha 1962

Mann, Thomas: *Doktor Faustus*, přel. Hanuš Karlach, Praha 1986
 Martinů, Bohuslav: *Domov, hudba a svět*, vyd. Miloš Šafránek, Praha 1966
 Nietzsche, Friedrich: *Zrození tragédie*, přel. O. Fischer, Praha 1923
 Nietzsche, Friedrich: *Přehodnocení všech hodnot* (fragment), přel. O. Fischer, Praha 1929
 Nietzsche, Friedrich: *Nečasové úvahy I–II*, přel. Jan Krejčí, Praha 1992 (zde mj.: *Richard Wagner v Bayreuthu*)
 Patočka, Jan: *Německá duchovnost Beethovenovy doby*, in: *Hudební rozhledy* 24 (1971)
 Paul, Jean: *Advokát Sirový*, přel. Hanuš Karlach, Praha 1983
 Rousseau, Jean-Jacques: *Vyznání*, přel. Luděk Kult, Praha 1978
 Scruton, Roger: *The Aesthetics of Music*, Oxford 1997
 Scruton, Roger: *Estetické porozumění. Eseje o filozofii, umění a kultuře*, česky Brno 2005
 Shaw, George Bernhard: *Dokonalý wagnerián. Hudobné eseje a kritiky*, přel. Otakar Kořínek, doslov Ján Boor, Bratislava 1981
 Schiller, Friedrich: *Estetické úvahy o umění*, Bratislava 1958
 Schiller, Friedrich: *Výbor z filozofických spisů* (obsahuje práce *Listy o kráse, O půvabu a důstojnosti, Listy o estetické výchově a O naivním a sentimentálním básnictví*), přel. František Demel a Ivan Ozarčuk, komentář Milan Sobotka, Praha 1992
 Schönberg, Arnold: *Styl a idea*, přel. a komentoval Ivan Vojtěch, Praha 2005
 Schopenhauer, Arthur: *Metafyzika lásky a hudby*, Olomouc 1995
 Schopenhauer, Arthur: *Svět jako vůle a představa*, přel. Milan Váňa, 2 sv. Pelhřimov 1998
 Schumann, Robert: *O hudbě a hudebnících*, přel. F. Wünschová, Praha 1960
 Stravinskij, Igor: *Hudební poetika*, přel. Jitka Hamzová, doslov Ivan Vojtěch, Praha 2005 (orig. *Poétique musicale*, Cambridge Mass. 1942, německy jako: *Musikalische Poetik*, přel. Heinrich Strobel, Mainz 1949)
 Strunk, Oliver (ed.): *Source Readings in Music History (I. Antiquity and the Middle Ages – II. The Renaissance – III. The Baroque Era – IV. The Classic Era – V. The Romantic Era ...)*, pův. vyd. New York 1950, ²1965, revidované a rozšířené vydání (Leo Treitler) New York–London 1998
 Vojtěch, Ivan (vyd.): *Skladatelé o hudební poetice 20. století*, Praha 1960
 Vojtěch, Ivan: *Komentáře*, Praha 1988
 Vojtěch, Ivan: *Rozpravy*, Praha 1998
 Wagner, Richard: *Opera a drama*, přel. Jiří a Věra Vysloužilovi, Praha 2001
 Wagner, Richard: *O hudbě a umění*, přel. J. Fučíková a H. Šnajdrová, Praha 1959 (zde mj.: *Umělecké dílo budoucnosti; Umění a revoluce* ad.)
 Wagner, Richard: *Prsten Nibelungův*, přel. Hanuš Karlach, Praha 2001
 Zich, Otakar: *Estetické vnímání hudby. Estetika hudby*, ed. Miloš Jůzl, Praha 1981
 Zich, Otakar: *Estetika dramatického umění. Teoretická dramaturgie, poznámky a komentáře I.* Osolsobě a M. Procházka, ²Praha 1987
 Zouhar, Vít: *Postmoderní hudba? Německá diskuse na sklonku 20. století*, Olomouc 2004
 Zuska, Vlastimil (vyd.): *Umění, krása, šeredno. Texty z estetiky 20. století*, Praha 2003

P.S.: U titulů, které byly přeloženy do češtiny (slovenštiny), uvádím pouze příslušná česká a slovenská vydání. Tím však nikterak nechci bránit tomu, aby studenti a studentky hudební vědy četli příslušná díla (též) v originále! Výběr titulů lze samozřejmě kdykoliv dále rozšiřovat *ad libitum* a *ad infinitum*...

jpg

(květen 1995, doplňky listopad 2002, září 2005, březen 2007 a říjen 2009)